

Захарченко В.П.
Державний університет «Житомирська політехніка»
Науковий керівник: Дрига Ж.В.,
професор кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

РИНОК ЮРИДИЧНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Ринок юридичних послуг є невід'ємною частиною правової системи та суспільних відносин. Його ефективне функціонування забезпечує захист прав і законних інтересів громадян і суб'єктів господарювання, сприяє правовій стабільності та економічному зростанню. В Україні цей ринок характеризується високою динамічністю, проте потребує вдосконалення механізмів державного регулювання. Це зумовлено необхідністю підвищення якості послуг, усунення правових прогалин та забезпечення рівного доступу до юридичних послуг.

Серед основних проблем ринку юридичних послуг України станом на сьогодні можна назвати такі:

1) Нерівномірний розподіл послуг. Юридичні послуги зосереджені переважно у великих містах, тоді як у сільській місцевості доступ до них обмежений;

2) Недобросовісна конкуренція. Відсутність чітких стандартів і прозорих механізмів контролю сприяє появі неякісних послуг, а також призводить до демпінгу цін;

3) Правові прогалини. Законодавство, що регулює даний ринок, не повністю відповідає сучасним викликам і потребам, залишає значну частину ринку юридичних послуг без будь-якого правового регулювання;

4) Недосконале функціонування системи надання безоплатної правової допомоги. Відсутність стимулюючих факторів для адвокатів при наданні такого виду правової допомоги, непрозорість розподілу завдань, а також відсутність чітких строків оплати за надані послуги з боку держави, сприяє незацікавленості адвокатів в участі у системі безоплатної правової допомоги.

На противагу проблемам, можна назвати і позитивні сторони на ринку юридичних послуг України, які спостерігаються сьогодні, це, зокрема:

1) Постійне збільшення попиту на юридичні послуги через зростання правової культури населення, а також через розвиток і еволюцію бізнесу;

2) Вміння ринку юридичних послуг трансформуватися під сучасні потреби і запити суспільства, як, наприклад, поява значної кількості фахівців у сфері військового права протягом останніх років;

3) Виникнення інноваційних форматів послуг, таких як онлайн-консультації та автоматизація правових процесів;

4) Розширення способів просування і реклами юридичних послуг, зокрема через соціальні мережі, пошукові системи тощо.

Щодо державного регулювання ринку юридичних послуг, то даний ринок регулюється рядом законів, серед яких ключову роль відіграють наступні: Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»; Закон України «Про нотаріат»; Закон України «Про безоплатну правничу допомогу»; Закон України «Про захист прав споживачів».

Станом на сьогодні ліцензуванню та контролю за якістю наданих послуг підлягають лише адвокати та нотаріуси, тоді як інші категорії юристів не мають чітких кваліфікаційних вимог, а також механізму перевірки якості наданих послуг чи інструментів притягнення до відповідальності. Іншими словами, значна частина ринку юридичних послуг фактично перебуває під дуже обмеженим державним регулюванням. Це створює ризики для клієнтів і сприяє зниженню довіри на ринку юридичних послуг в цілому [1, 2].

В Україні наразі існує прогалина у регулюванні діяльності юристів, які не є адвокатами чи нотаріусами, що вимагає доопрацювання законодавчої бази у цьому напрямку.

Прикладом позитивних змін у цьому відношенні є Закон України №1401-VIII від 02.06.2016 року, яким до Конституції України було внесено статтю 131-2. Вона визначає, що виключно адвокати мають право здійснювати представництво іншої особи в суді та захист від кримінального обвинувачення. До набрання чинності

цими змінами до Конституції та процесуальних кодексів України, представляти інтереси в суді могли не лише адвокати, але й будь-які особи, які досягли 18 років і мали цивільну процесуальну дієздатність [3].

Однак вказаних вище змін недостатньо, так як вони стосуються лише окремих видів надання юридичних послуг – судового представництва та захисту, і не вирішують проблему глобально.

Ринок юридичних послуг України є важливим елементом соціальної та економічної системи, проте його ефективність залежить від вдосконалення механізмів державного регулювання. Запровадження сучасних підходів до регулювання, таких як ліцензування та посилення контролю всіх учасників ринку, дозволить забезпечити якість послуг та зміцнити довіру до юридичної системи в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. №5076-VI. Дата оновлення: 03.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 09.12.2024).
2. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. №3425-XII. Дата оновлення: 15.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 09.12.2024).
3. Конституція України: Закон від 28.06.1996 №254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 09.12.2024).